УДК [004.02/.032/.421] + 621.391 +004.031.42+007.2
DOI:https://doi.org/10.17721/1728-2217.2021.48.10-15

І. Козубцов, д-р пед. наук, ст. наук. співроб.
kozubtsov@mail.ua
ORCID ID 0000-0002-7309-4365

Військовий інститут телекомунікацій та інформатизації імені Героїв Крут, Київ, Україна

МЕХАНІЗМ АДАПТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ ДЛЯ ПОТРЕБ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Збройні Сили України зацікавлені у високопрофесійних суб'єктах наукової і науково-технічної діяльності, а саме, у наукових і науково-педагогічних працівниках вищої кваліфікації, підготовка яких здійснюється через ад'юнктуру з отримання наукового ступеня доктора філософії. На сьогодні проблема забезпечення якості вищої освіти здобувачів ступеня доктора філософії для потреб ЗСУ не вирішена і актуальна. Досліджено обґрунтування механізму адаптивного управління якістю підготовки здобувачів ступеня доктора філософії для потреб ЗСУ. Проаналізовано останні публікації, які свідчать про зацікавленість широкого наукового кола проблематикою застосування адаптивного управління у сфері освіти та науки. Серед дослідників різняться думки щодо бачення, яким саме має бути адаптивне управління. Досі відсутній механізм адаптивного управління у сфері освіти та науки, а також у системі підготовки здобувачів ступеня доктора філософії через ад'юнктуру та аспірантуру. Запропоновано базовий механізм адаптивного управління якістю підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії, що реалізується комплексною методикою побудови індивідуальної адаптивної траєкторії навчання та розвитку методологічної культури, яка містить такі методи проєктування: 1) варіативну складову освітньо-наукової характеристики здобувачів наукової школи; 2) варіативну складову факультативної освітньо-наукової програми наукової школи; 3) моніторинг та діагностування методологічної культури здобувачів у контексті загальної процедури атестації. Ці методи комплексної методики реалізуються у науковій школі за умови застосування науковим керівником удосконаленої моделі науково-методичного супроводу здобувачів. Запропоновано механізм управління якістю підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії на засадах адаптивного управління за схемою PDCA. Практичне значення отриманого наукового результату дало змогу з'ясувати механізм адаптивного управління якістю методологічної підготовки ад'юнктів та аспірантів. Представлене дослідження не вичерпує всіх аспектів зазначеної проблеми. Теоретичні та практичні результати, отримані у процесі наукового пошуку, є підґрунтям для подальшого її вивчення в різних аспектах.

Ключові слова: механізм, адаптивне управління, якість, підготовка, здобувач, доктор філософії, ад'юнктура, Збройні Сили України

Постановка проблеми. Сучасні гібридні війни із застосуванням кіберпростору вимагають постійного оновлення озброєння і військової техніки для ЗСУ та розробки нестандартних підходів до протидії. Науково-обґрунтовані рішення розробляють суб'єкти наукової та науково-технічної діяльності, а саме: наукові і науково-педагогічні працівники, ад'юнкти, докторанти та інші вчені ЗСУ. Професійна підготовка наукових та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації з отримання наукового ступеня доктора філософії здійснюється через ад'юнктуру. Проблема забезпечення якості вищої освіти здобувачів ступеня доктора філософії не вирішена на

сьогодні, і тому актуальна. За даними річного звіту Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти за самооцінками така: абсолютна більшість вважала, що вони мають систему внутрішнього забезпечення якості освіти – 125 (68,3 %) із 183 заявили про її наявність, а 58 констатували наявність окремих її елементів [1, с. 52–61]. Більша кількість закладів визнали, що вони мають не повноцінну систему, а лише окремі її компоненти. Порівняння відповідей щодо наявності системи внутрішнього забезпечення якості в дослідженнях 2017 та 2019 років наведено в табл. 1.

Таблиця 1. Порівняння відповідей щодо наявності системи внутрішнього забезпечення якості в дослідженнях 2017 та 2019 років

Результат відповіді	Дослідження-2017	Дослідження-2019
Система існує	88,7 %	68,3 %
Наявні окремі елементи	9,7 %	31,7 %
Без відповіді	1,6 %	—

На графіку (рис. 1) відображено процентні відношення відповідей на запитання: "Які елементи системи оцінювання якості використовуються у закладі"? Зокрема, наявність інтегрального документа та цілісної системи задекларували 111 закладів (60,7 % від загальної кількості учасників опитування); водночас наявність такого документа за відсутності цілісної системи спостерігається в 35 закладах (19,1 %). Натомість за відсутності інтегрального документа про наявність системи заявили 14 закладів (7,7 %). Ситуація, коли відсутні і цілісна система, і інтегральний документ, зафіксована у 23 закладах (12,6 %). Класифікація основних проблем у запровадженні систем забезпечення якості освіти, на які вказали респонденти (рис. 2), дає підстави Національному агентству із забезпечення

якості вищої освіти констатувати, що частина закладів вищої освіти і надалі не прагне вийти за межі моделі директивного управління, а отже, не готова до ухвалення власних рішень і взяття на себе відповідальності за оцінювання своєї роботи та якості наданих послуг, а натомість спекулює на відсутності різноманітних інструктивно-нормативних матеріалів. Важливим елементом опитування було з'ясування того, у який спосіб в анкетованих ЗВО структурно оформлено локальні системи управління якістю і хто здійснює їхнє координування. Зокрема, лише у половини закладів для цього створені окремі структурні підрозділи; у 8,7 % закладів створено окрему посаду; у 30,1 % університетів ці функції передано навчально-методичним відділам, у 13,7 % – деканам.

Рис. 1. Елементи системи оцінювання якості, які використовуються в закладі

Рис. 2. Труднощі, з якими заклади зіткнулися у процесі запровадження системи внутрішнього забезпечення якості (% від усіх наданих відповідей)

Резюмуючи аналіз річного звіту Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, доходимо висновку, що забезпечити належний рівень якості освіти на підставі автономності вбачається за умови створення дієвого механізму управління якістю підготовки ад'юнктів та аспірантів на засадах адаптивного управління та усвідомлення всіма учасниками освітнього процесу своєї суспільної відповідальності та моральних принципів, порушення або не належне їхнє виконання одностайно веде до зазначеної проблеми.

Створення системи управління якістю підготовки ад'юнктів є одним із важливих принципів Болонського процесу. Отже, підставою до розробки механізму адаптивного управління якістю методологічної підготовки ад'юнктів та аспірантів є розпорядження директора Департаменту військової освіти і науки Міністерства оборони України від 16.12.2020 р. № 402/2/1315 щодо розробки методичних рекомендацій з організації підготовки здобувачів ступеня доктора філософії [2], що не суперечить Наказу Міністерства оборони України "Про затвердження Особливостей підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих військових навчальних закладах (науково-дослідних установах) Міністерства оборони України" від 24 лютого 2017 р. № 115 [3]. У новій організації підготовки здобувачів ступеня доктора філософії невизначено механізм адаптивного управління якістю методологічної підготовки ад'юнктів та аспірантів, тому дійсне дослідження буде зорієнтовано на вивчення цього питання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ця робота є продовженням дослідження [4], розширюючи наукові

межі щодо реалізації невідкладних заходів державної політики із забезпеченням якості підготовки здобувачів ступеня доктора філософії. При опрацюванні матеріалів цікавим виявився досвід і результати роботи учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції [5], у якій автори акцентували увагу на інституційних і методичних засадах діяльності аспірантури, а також питаннях присудження наукових ступенів. Здійснюється аналіз європейського досвіду підготовки PhD, розкриваються зміст та особливості освітньо-наукових програм підготовки здобувачів третього рівня вищої освіти. Порушуються проблеми академічної доброчесності, академічної мобільності та публікаційної активності в науковому середовищі.

З аналізу провідного вітчизняного та зарубіжного досвіду щодо оцінювання якості вищої освіти в умовах євроінтеграції [6] відображено результати виконання першого етапу наукового дослідження за темою "Механізми оцінювання якості вищої освіти в умовах євроінтеграції". На цьому дослідницькому етапі теоретично обґрунтовано механізми оцінювання якості вищої освіти, визначено ефективні підходи, системні показники і критерії щодо створення механізмів оцінювання якості вищої освіти.

За даними роботи [7, с. 132] широкої популяризації в управлінні освітньою системою набуває концепція адаптивного управління, яку розробила Г. Єльнікова. Адаптивне керівництво автор визначає як здатність керівника поєднувати різні стилі управління залежно від ситуації, перепроектовувати завдання або модифікації посадових обов'язків. Сутність концепції адаптивного управління

викладено в роботі [8, с. 18]. У роботі [9, с. 31] автор також спирається на дослідження Г. Єльнікової, яка сформулювала такі принципи адаптивного управління освітніми системами, як: пріоритет розвитку особистості, управління та самоуправління, резонансу, адаптивності, мотивації, постійного підвищення компетентності, спрямованої самоорганізації, кооперації, моніторингу, кваліметрії, прогнозування, подальшого розвитку внаслідок аналізу результатів, відкритості. Однак у роботах [5–9], як не парадоксально, відсутні ідеї щодо потреби в самому механізмі управління якістю підготовки здобувачів ступеня доктора філософії, а отже, на вирішення цього завдання і буде зорієнтоване наше дослідження.

Мета статті – обґрунтувати механізм адаптивного управління якістю підготовки здобувачів ступеня доктора філософії для потреб ЗСУ.

Виклад основного матеріалу дослідження. У представленій роботі пропонується побудувати механізм адаптивного управління якістю методологічної підготовки ад'юнктів на основі моделі "Plan-Do-Check-Act"

(PDCA). Квінтесенцію моделі PDCA наведено на рис. 3, вона не потребує особливих роз'яснень. Застосування такої моделі є яскравим прикладом індикації стану реалізації принципу автономності ВНЗ (НУ), в юрисдикції яких перебуває система підготовки здобувачів ступеня доктора філософії через ад'юнктуру (аспірантуру).

Певною особливістю реформування освіти в Україні є автономія ВНЗ/ВВНЗ, а це означає самостійність, незалежність і відповідальність ВВНЗ у прийнятті рішень стосовно розвитку академічних свобод, організації освітнього процесу, наукових досліджень, внутрішнього управління, економічної та іншої діяльності, самостійного добору і розстановки кадрів у межах, встановлених Законом України "Про вищу освіту". Заклад вищої освіти самостійно розробляє освітньо-наукові програми та затверджує встановленим чином.

Однак автономність ВВНЗ має феномен, який пов'язаний насамперед із централізованим управлінням для реалізації єдиної державної політики, націленої на забезпечення національної безпеки країни.

Рис. 3. Структура процесів забезпечення якості за схемою PDCA

При підготовці здобувачів ступеня доктора філософії для потреб ЗСУ Законом України "Про внесення змін до деяких законів України щодо врегулювання окремих питань присудження наукових ступенів та ліцензування освітньої діяльності" від 30.03.2021 р. № 1369-IX перед усіма учасниками процесу постає відповідальність за додержання академічної доброчесності (академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації). Академічна доброчесність є не лише індикатором якості підготовки здобувачів ступеня доктора філософії, але й більшою мірою особисте ставлення здобувача до наукового суспільства, професійної діяльності. Дисертації ад'юнктів містять наукові положення, нові науково обґрунтовані теоретичні та/або експериментальні результати проведених досліджень, які мають суттєве значення для військової галузі знань, особливістю яких є реалізація процедури перевірки дисертації ад'юнктів за умови обов'язкового забезпечення додержанням збереження відомостей, що становлять державну таємницю, оскільки дисертації мають гриф "таємно" та "цілком таємно".

Безумовно, забезпечення належної якості підготовки ад'юнктів (аспірантів) неможливо досягнути без старанної роботи наукових керівників, що проявляється в інноваційних підходах у застосуванні методів науково-педагогічного супроводу. Однією із задач, яка вирішує науково-педагогічний супровід, закладається трансляція методологічної культури ад'юнктам. Необхідність набуття випускниками ад'юнктури методологічної культури зумовлена новими викликами часу. В умовах інтенсивного розвитку європейського життєвого простору випускники ад'юнктури (аспірантури) повинні на високому професійному рівні здійснювати педагогічну, наукову та

інноваційну діяльність. Саме методологічна культура ад'юнкта, на думку таких професорів, як В. Ананьїн, М. Жердев, А. Крижний, Б. Креденцер, А. Миночкін, Б. Сусь, є "містком", "діалогом культур", завдяки чому забезпечується трансляція досвіду від старшого покоління молодшому. Розглянемо концепцію адаптивного управління освітнім процесом ад'юнктури та наукової школи.

Концепції та теорії адаптивного управління освітнім процесом ад'юнктури та наукової школи. Процес управління ВНЗ – це цілеспрямована взаємодія керуючої та керованої підсистем щодо регулювання освітнього процесу з метою переведення його на вищий рівень. Фундаментальні принципи управління, які лягли в основу наукової організації роботи працівників ВНЗ, розробив Ф. Тейлор. Узагальнену структуру управління якістю підготовки ад'юнктів зображено на рис. 4. Модель апробована та детально описана в *науково-дослідній роботі* (НДР) [10], вона набула розвитку в дисертаційній роботі і була доповнена унікальним структурним блоком *наукова школа* (НШ) [4]. У структурний блок НШ закладено запас якості розвитку методологічної культури ад'юнктів, що покладається на наукового керівника, наукову школу, факультативну програму. У такому вигляді ця схема розкриває фрагмент зворотного зв'язку (аналогічна до моделі PDCA) в педагогічній системі у частині, що стосується управління якістю підготовки ад'юнктів. Проте завдяки введенню у структуру блоку НШ було створено додатковий елемент системи – управління якістю підготовки ад'юнктів за напрямом якісного підбору та допуску наукових керівників до наукового керівництва ад'юнктами. Водночас цей елемент є елементом управління процесом розвитку методологічної культури ад'юнктів.

Рис. 4. Узагальнена структурна модель управління якістю підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у ВВНЗ

Розкриємо механізм функціонування зазначеної системи. Замовник, виходячи з потреб і стандартів вищої освіти, формує *освітньо-наукову характеристику* (ОНХ) випускника ад'юнктури, що вміщує перелік соціально-особистісних, загальнонаукових, інструментальних та професійних компетенцій випускника. На підставі ОНХ ВВНЗ разом із замовником розробляються *освітньо-наукові програми* (ОНП), у яких визначається розподіл змісту навчання та навчального часу за навчальними дисциплінами і практиками та нормативні форми державної атестації підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії.

Для реалізації виконання ОНП у ВВНЗ складаються *навчальні плани* (НП) та *робочі навчальні плани* (РПН). Відповідно до вимог ОНП, НП та РПН на кафедрах, задіяних до освітнього процесу ад'юнктури, розробляються *програми навчальних дисциплін* (ПНД) та *робочі програми навчальних дисциплін* (РПНД) з додатками у вигляді положення про *рейтингову систему оцінювання* (РСО) та *контрольні завдання* (ЗД). Згідно з цими документами здійснюються заходи навчального процесу.

Використання матеріалів РСО та засобів *діагностики якості освіти* (ЗДЯ) дозволяє стимулювати здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії до якісного засвоєння навчального матеріалу та здійснювати постійну перевірку якості засвоєння шляхом модульного контролю. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії завершується захистом дисертації здобувачем вченого ступеня та затвердженням рішення про присвоєння вченого ступеня державною атестаційною комісією.

Якість підготовки дисертаційної роботи та автореферату дисертації, відповідність їхнього змісту оцінюється на етапі попереднього розгляду, у ході роботи здобувача з вченою радою та опонентами. Наявність зворотного зв'язку дозволяє оперативно усувати недоліки у підготовці здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та відповідним чином реагувати на потреби замовника.

Науковий підхід до формування державних стандартів підготовки докторів філософії у ВВНЗ/ЗВО та варіативної складової наукової школи. Оригінальність дослідження полягає у філософській необхідності синтезу варіативної складової освітньо-наукового стандарту з підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії [11]. Поряд з традиційними показниками оцінювання якості підготовки ад'юнктів у дослідженні [4] запропоновано та обґрунтовано оцінювання за критерієм рівня розвиненості методологічної культури ад'юнктів. Методологічна культура ад'юнктів, а саме, її рівень розвиненості є індикатором академічної доброчесності, відповідального ставлення до професійної діяльності та оточуючого наукового суспільства. Запропонована схема управління якістю підготовки за додатковим контрольним показником розвиненості методологічної культури ад'юнктів забезпечить суб'єктивний контроль за дотриманням академічної доброчесності.

Для реалізації адаптивного управління якістю підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії пропонується у межах компетенції реалізувати автономність наукової школи у складанні варіативної складової стандартів підготовки ВВНЗ/ЗВО. Для формування

єдиного підходу проєктування державних стандартів підготовки докторів філософії у ВНЗ/ЗВО та варіативної складової наукової школи необхідна комплексна методика проєктування варіативної складової наукової школи. У дослідженні [4] запропоновано концептуальні ідеї, що мають бути враховані при проєктуванні, а саме:

- варіативної складової ОНХ здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії, а саме, вимог до спеціаліста у відповідній науковій спеціальності згідно з паспортом наукової спеціальності [12];

- варіативної складової ОНП підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії, а саме, вимоги наукової спеціальності, визначених у паспорті наукової спеціальності [13, 14], і долучення комплексної наукової та науково-педагогічної практики [15];

- варіативної складової ЗДЯ підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії, вимоги творчого діагностування готовності до майбутньої професійної діяльності у відповідній галузі [16].

Успішний професійний розвиток в освітньому середовищі педагогічної системи "Наукова школа ВНЗ" може бути досягнутий за виконання таких умов:

- навчальна діяльність ад'юнктів включає навчально-пошукову роботу з почерговим виконанням усіх складових майбутньої професійної діяльності на наукових та/чи науково-педагогічних посадах [4];

- залучення ад'юнктів до квазіпрофесійної навчальної діяльності [17].

Побудова зазначеного освітнього процесу не перешкоджає можливості автономно управляти якістю підготовки ад'юнктів у науковій школі за схемою PDCA у межах оговорених норм.

Обговорювання результатів. Запропоноване на рис. 4 рішення дає законні підстави стверджувати про досягнення успіху в реалізації ВНЗ/ВНЗ права на автономність. Представлена у такому вигляді структура цілком задовольняє потребу щодо забезпечення управління якістю підготовки ад'юнктів. У загальній теорії управління розрізняють два основних види або способи управління: розімкнене і циклічне. Розімкнене управління – це управління без зворотного зв'язку і відповідно без регуляції ходу керованого процесу з боку управляючої системи. Циклічне управління передбачає і зворотний зв'язок, і цілеспрямований вплив на хід керованого процесу. Це і є найбільш ефективний та характерний спосіб управління якістю підготовки ад'юнктів.

Фрагменти механізму розроблені й успішно апробовані в процесі проведення науково-педагогічного експерименту з підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в наукових школах професорів М. Жердева, В. Єрохіна, А. Крижного, Л. Мараховського, А. Миновича, Л. Таршилової, Ю. Хлапоніна та В. Ягупова.

Висновки щодо дослідження

1. Аналіз останніх публікацій засвідчив зацікавленість широкого наукового кола до проблематики застосування адаптивного управління у сфері освіти та науки. Поряд з цим у дослідників різняться думки щодо бачення, яким саме має бути адаптивне управління, у результаті чого відсутній механізм адаптивного управління у сфері освіти та науки і тим більше у системі підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії через ад'юнктуру та аспірантуру.

2. Виходячи із постановки завдання, було запропоновано комплексну методику побудови індивідуальної адаптивної траєкторії навчання та розвитку методологічної культури здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії, яка містить сукупність методів проєктування:

1) варіативної складової освітньо-наукової характеристики здобувачів наукової школи;

2) варіативної складової факультативної освітньо-наукової програми наукової школи;

3) моніторингу та діагностування методологічної культури здобувачів у контексті загальної процедури атестації.

Перелічені методи комплексної методики реалізуються в науковій школі за умови застосування науковим керівником удосконаленої моделі науково-методичного супроводу здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії.

Наукова новизна. Уперше запропоновано механізм управління якістю підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії на засадах адаптивного управління за схемою PDCA в науковій школі.

Практичне значення отриманого наукового результату дає змогу з'ясувати механізм адаптивного управління якістю методологічної підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії для потреб ЗСУ.

Перспективи подальших досліджень. Представлене дослідження не вичерпує всіх аспектів зазначеної проблеми. Теоретичні та практичні результати, що одержані в процесі наукового пошуку, є підґрунтям для подальшого її вивчення в різних аспектах.

Список використаної літератури

1. Річний звіт Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти / за заг. ред. С. Квіта та О. Єременко. – Київ : Нац. агентство із забезпечення якості вищої освіти, 2021. – 364 с.
2. Щодо удосконалення методичного забезпечення підготовки науково-педагогічних і наукових кадрів у військових навчальних закладах та наукових установах Міністерства оборони України і Збройних силах України : Розпорядження ДВОН МО України від 16.12.2020 р. № 402/2/1315. Київ : 2020. 2 с.
3. Про затвердження Особливостей підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих військових навчальних закладах (науково-дослідних установах) Міністерства оборони України : Наказ Міністерства оборони України № 115 від 24 лютого 2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0383-17> (дата звернення 08.10.2021).
4. Козубцов І. М. Теоретичні і методичні основи розвитку методологічної культури ад'юнктів : дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти / І. М. Козубцов. – Київ : Нац. авіаційний ун-т; Тернопіль : Тернопіль. нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка, 2021. – 737 с.
5. Підготовка докторів філософії (PhD) в умовах реформування вищої освіти : мат-ли Всеукр. наук.-практ. конф. 5-6 жовтня 2017 р. Запоріжжя : Запорізький нац. ун-т, 2017. – 216 с.
6. Аналіз провідного вітчизняного та зарубіжного досвіду щодо оцінювання якості вищої освіти в умовах євроінтеграції: аналітичні матеріали. Ч. 1 : препринт / О. Воробйова, М. Дебич, І. Линьова та ін. – Київ : Ін-т вищої освіти НАПН України, 2018. – 172 с.
7. Концепція та методологія реалізації науково-дослідницької діяльності суб'єктів навчально-виховного процесу університетів : монографія / О.І. Бульвінська, Н.О. Дівінська, Н.О. Дяченко та ін. ; за ред. О.Г. Ярошенко. – Київ : Ін-т вищої освіти НАПН України, 2016. – 178 с.
8. Єльнікова Г.В. Наукові основи адаптивного управління закладами та установами загальної середньої освіти : дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.01 / Г.В. Єльнікова. – Київ, 2003. – 453 с.
9. Борова Т.А. Теоретичні і методичні засади адаптивного управління професійним розвитком науково-педагогічних працівників вищого навчального закладу : дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.06 / Т.А. Борова. – Київ, 2012. – 488 с.
10. Управління якістю підготовки військових фахівців з вищою освітою для Збройних сил України : звіт про НДР "Якість-2011" (заключний). – Київ : ВІТІ НТУУ "КПІ", 2011. – 111 с.
11. Козубцов І.М. Філософія науково-педагогічної ідеї синтезу моделі освітнього стандарту підготовки аспірантів / І.М. Козубцов // Проблеми сучасної пед. освіти. Сер.: Педагогіка і психологія, 2013. – Вип. 40. Ч. 1. – С. 273–279.
12. Козубцов І.М. Розробка освітньо-кваліфікаційної характеристики компетентної моделі вченого в контексті сучасної філософії освіти та Болонського процесу / І.М. Козубцов // Проблеми сучасної пед. освіти. Сер.: Педагогіка і психологія, 2013. – Вип. 40. Ч. 3. – С. 102–108.
13. Козубцов І.М. Розробка проекту освітньо-професійної програми методологічної компетентної моделі підготовки аспірантів (ад'юнктів) ВНЗ та НДІ / І.М. Козубцов // Гуманізація навч.-вих. процесу : зб. наук. пр., 2013. – Вип. LXIII. – С. 10–18.
14. Козубцов І.М. Модель змісту навчання освітньо-професійної програми методологічної компетентної моделі підготовки аспірантів, ад'юнктів / І.М. Козубцов // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : наук. журн. Сум. держ. пед. ун-т ім. А.С.Макаренка, 2013. – № 5 (31). – С. 272–280.

15. Козубцов І.М. Оцінка адекватності міждисциплінарної науково-педагогічної практики наукових і науково-педагогічних кадрів / І.М. Козубцов // Гуманізація навч.-вих. процесу : зб. наук. пр., 2012. – Спецвип. 8. Ч. 1. – С. 83–87.

16. Козубцов І.М. Розробка засобів діагностування якості компетентної моделі підготовки аспірантів / І.М. Козубцов // Гуманізація навч.-вих. процесу : зб. наук. пр., 2013. – Спецвип. 12. – С. 102–112.

17. Козубцов І.М. Трансформація методологічних знань у компетентність в процесі професійного розвитку аспірантів / І.М. Козубцов // Проблеми сучасного пед. образования. Сер.: Педагогика и психология, 2014. – Вып. 46. Ч. 4. – С. 116–121.

References

1. Annual Report of the National Agency for quality assurance of Higher Education / edited by S. Kvit and O. Eremenko. Kyiv: National Agency for quality assurance of Higher Education, 2021. 364 P. (in Ukrainian).

2. Order of the Director of the Department of Military Education and Science of the Ministry of Defense of Ukraine dated 16.12.2020 №402/2/1315 "On improving the methodological support of training of scientific and pedagogical and scientific personnel in military educational institutions and research institutions of the Ministry of Defense of Ukraine and the Armed Forces of Ukraine. Kyiv: Department of Military Education and Science Ministry of Defence of Ukraine, 2020. 2 p. (in Ukrainian).

3. Order of the Ministry of defense of Ukraine "on approval of the specifics of training applicants for higher education with the degree of Doctor of philosophy and Doctor of Sciences in higher military educational institutions (research institutions) of the Ministry of defense of Ukraine" No. 115 dated February 24, 2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0383-17>. (in Ukrainian).

4. Kozubtsov I.M. (2021) theoretical and methodological foundations of the development of methodological culture of adjuncts: dis. ... doctors of Pedagogical Sciences: 13.00.04 – theory and methodology of professional education. National Aviation University; Ternopil National Aviation University. V. Gnatyuk Pedagogical University. Kyiv; Ternopil, 737 P. (in Ukrainian).

5. Training of doctors of Philosophy (PhD) in the context of higher education reform: proceedings of the All-Ukrainian scientific and practical conference (Zaporozhye, October 5-6, 2017). Zaporizhzhia: Zaporizhzhia National University, 2017. 216 P. (in Ukrainian).

6. Vorobyova O., Debich M., Lineva I., Lugovoy V., Orzhel O., Slyusarenko O., Talanova Z., Trim K. (2018). Analysis of leading domestic and foreign experience in assessing the quality of higher education in the context of European integration: analytical materials (Part I) (preprint). Kyiv: Institute of higher education of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, 2018. 172 P. (in Ukrainian).

7. Bulvinskaya A. I., Divinskaya N. A., Dyachenko A.V., Zhabenko A.V., Lineva I. A., Skiba Yu.a., Chernoiivan G. P., Yaroshenko A. G. (2016).

Kontseptsiya i metodologii realizatsii nauchno-issledovaniy deyatel'nosti subjects of the educational process of universities : monograph. Moscow: Institute of higher education of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, 178 P. (in Ukrainian).

8. Yelnikova G. V. (2003) Scientific foundations of adaptive management of institutions and institutions of general secondary education: dis. doktora doctor of Pedagogical Sciences: 13.00.01. Kyiv. 453 P. (in Ukrainian).

9. Borovaya T. A. (2012) Theoretical and methodological foundations of adaptive management of professional development of scientific and pedagogical workers of higher educational institutions: dis. ... doctors of Pedagogical Sciences: 13.00.06. Kyiv, 488 P. (in Ukrainian).

10. Quality Management of training of military specialists with higher education for the Armed Forces of Ukraine: research report "Quality-2011" (final). Moscow: Viti NTUU "KPI" publ., 2011, 111 P. (in Ukrainian).

11. Kozubtsov I. M. (2013) Philosophy of the scientific and pedagogical idea of synthesis of the model of the educational standard for postgraduate training. Problems of modern teacher education. Ser.: pedagogy and psychology. Issue 40. Part 1. Pp. 273-279. (in Ukrainian).

12. Kozubtsov I. M. (2013) Development of educational and qualification characteristics of the competent model of a scientist in the context of modern philosophy of education and the Bologna Process. Problems of modern teacher education. Ser.: pedagogy and psychology. Issue 40. Part 3. Pp. 102-108. (in Ukrainian).

13. Kozubtsov I. M. (2013) Development of a draft educational and professional program of a methodological competent model for training postgraduates (adjuncts) of universities and research institutes. Humanization of the educational process: a collection of scientific works. Issue LXIII. P. 10-18. ISSN 2077-1827. (in Ukrainian).

14. Kozubtsov I. M. (2013) Model of the content of training of the educational and professional program of the methodological competent model of training postgraduates, adjuncts. Pedagogical Sciences: theory, history, innovative technologies: scientific journal. Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko. №5 (31). Pp. 272-280. (in Ukrainian).

15. Kozubtsov I. M. (2012) Assessment of the adequacy of Interdisciplinary Scientific and pedagogical practice of scientific and scientific-pedagogical personnel. Humanization of the educational process: a collection of scientific papers. Special vehicle. 8. CH. I. Pp. 83-87. (in Ukrainian).

16. Kozubtsov I. M. (2013) Development of tools for diagnosing the quality of a competent model of postgraduate training. Humanization of the educational process: a collection of scientific papers. Special vehicle. 12. PP. 102-112. ISSN 2077-1827. (in Ukrainian).

17. Kozubtsov I. M. (2014) Transformation of methodological knowledge into competence in the process of professional development of postgraduates. Problems of modern pedagogical education. Ser.: pedagogy and psychology. Ext. 46.PART 4. PP. 116-121. (in Ukrainian).

Надійшла до редколегії 08.10.21

I. Kozubtsov Dr of Sci. in Pedagogy, Senior Researcher

kozubtsov@mail.ua

Military Institute of Telecommunications and Informatization named after Heroes Krut

MECHANISM OF ADAPTIVE QUALITY MANAGEMENT OF TRAINING APPLICANTS FOR HIGHER EDUCATION WITH THE DEGREE OF DOCTOR OF PHILOSOPHY FOR THE NEEDS OF THE ARMED FORCES OF UKRAINE

The Armed Forces of Ukraine are interested in highly professional subjects of scientific and scientific-technical activities, namely in highly qualified scientific and scientific-pedagogical workers, whose training is carried out through an adjunct course for obtaining the scientific degree of Doctor of philosophy. The problem of ensuring the quality of higher education for applicants for the degree of Doctor of philosophy for the needs of the Armed Forces of Ukraine is not solved at present and is relevant. The aim of the study is to substantiate the mechanism of Adaptive Quality Management of training applicants for higher education with a doctor of Philosophy degree for the needs of the Armed Forces of Ukraine. The article analyzes the key experience of recent publications, which showed the interest of a wide scientific circle in the problems of applying adaptive management in the field of education and science. Along with this, researchers have different opinions about the vision of what adaptive management should be. As a result, there is no mechanism of adaptive management in the field of education and science, and even more so in the system of training applicants for higher education with the degree of Doctor of philosophy through adjunct and postgraduate studies. Based on the analysis, it is proposed to choose the basic mechanism of Adaptive Quality Management of training of applicants for higher education of the degree of Doctor of philosophy, which is implemented by a complex methodology for building an individual adaptive learning trajectory and developing the methodological culture of applicants for higher education of the degree of Doctor of philosophy, which includes a set of design methods: 1) a variable component of educational and scientific characteristics of applicants for a Scientific School; 2) a variable component of an optional educational and scientific program of a Scientific School; 3) monitoring and diagnostics of the methodological culture of applicants in the context of the general certification procedure. The listed methods of complex methodology are implemented in a scientific school, provided that the supervisor applies an improved model of scientific and methodological support for applicants for higher education with the degree of Doctor of philosophy. Thus, a scientific novelty is obtained, which consists in the fact that for the first time a mechanism for managing the quality of training applicants for higher education for the degree of Doctor of philosophy is proposed on the basis of adaptive management according to the PDCA scheme. The practical significance of the obtained scientific result made it possible to find out the mechanism of Adaptive Quality Management of methodological training of adjuncts and postgraduates. The presented study does not exhaust all aspects of this problem. The theoretical and practical results obtained in the course of scientific research form the basis for its further study in various aspects.

Keywords: mechanism, adaptive management, quality, training, applicant, doctor of philosophy adjunct course, Armed Forces of Ukraine.